

NICÁVIM és VÁJÉLÉH

(V. Mózes 29.09. - 31.29.)

נִצְבִּים-וַיִּלֶּךְ

Kettős szidránk a zsidó vallás néhány legfontosabb alapelvét tartalmazza, mint Izrael egysége, a megváltás, a Tóra parancsolatainak teljesítése, valamint a választás szabadsága. Leírja miként gyűjtötte egybe Mózes a népet, hogy utoljára figyelmeztesse őket, hogy maradjanak hűek Istenhez és a Tórához.

itt álltok. Közelednek az őszi ünnepek, a reggeli imánál felharsan a sófár, a kos szarvából készült kürt. Az Újév előtti héten recitáljuk ezt a hetiszakaszt. Mózes halála napján maga elé gyűjti népét, nemcsak azokat, akik akkor éltek, hanem azokat, akik már eltávoztak és azokat is akik születni fognak. Tehát minket is! A mi lelkünk is ott sorakozott Mózes előtt. „Azzal, aki itt van, itt állva velünk ma, az Örökkévaló színe előtt, és azzal is, aki nincs itt ma velünk”. Figyelmeztet Mózes, hogy igéi betarthatók, a földön találhatók, akarat kell a megtartásukhoz, és akkor választjuk az életet. Vájélech (וַיִּלֶּךְ) szakaszunkban mielőtt elment a 120 éves népvezér kijelölte utódját, Józsuét, leírta a Tant és átadta a levitáknak. Elrendelte felolvasását. Bár akkor csak hétévente olvasták fel az Írást. Később bölcseink belátták, hogy ez kevés ahhoz, hogy minden utunkat kísérelje a Tóra. Ezért hetente négyszer olvasnak belőle: hétfőn, csütörtökön, szombat délelőtt és délután. Hogy hallják és megtanulják. Tehát nemcsak hallani, hanem tanulmányozni is kell a Szentírást, erkölcsi gondolatait magunkévá tenni.

Ez a parancs, amit parancsolok neked ma, nincs elrejtve előled, és nincs messze tőled. Nem az egekben van, hogy mondjad: „Ki fog miattunk az égbe felmenni, hogy elhozza nekünk, hogy meghallgassuk, és megtegyük azt.” És nem a tengeren túl van, hogy mondjad: „Ki fog átkelni a tengeren nekünk, hogy megszerezze, hogy meghalljuk és megtegyük azt.” Ellenben, ez nagyon közel van hozzátok, a szátokban és a szívetekben, hogy megtegyétek. Tudjuk, hogy a Tóra nem az égben van vagy a tengeren túl, mert az Örökkévaló megtanította nekünk a bölcsességét. Rendelkezünk a Tánách 24 könyvével és a szóbeli hagyomány spirituális és morális tanításaival. Akkor miért mondaná bárki, hogy az égben van vagy a tengeren túl? Az embereknek végtelen kifogásaik vannak, hogy miért ne tanuljanak. Majdnem minden racionális ember azt mondja, hogy a bölcsességet nagyon nagyra értékeli. De nem találni olyan embert, aki naponta két órát, vagy akár csak egyet is a bölcsesség megszerzésével töltene. Mindannyian bölcsek akarunk lenni, de nem igyekszünk megszerezni a tudást annyira, amennyire tudjuk, hogy kellene. Az Örökkévaló „a raktáraiból” mindenkinek az alapján osztja ki a bölcsességet, hogy az illető mennyi őszi vágyat érez iránta. Aki 5 percet tölt a bölcsesség tanulásával, mert valóban csak ennyi ideje van, többet tud megszerezni, mint az, aki hetente három órára jár, de nincs ugyanannyi vágya a tudásra. Rabbi Yehuda Davis egyszer azt mondta a tanítványainak: „Azt hiszitek, én okosabb vagyok nálatok? Nem. A különbség közöttünk az, hogy nekem égető vágyam van a tudásra.” A talmudi időkben élt egy Elázár ben Hurkánosz nevű ember, akinek nem volt sem képessége, sem lehetősége a tanulásra. Ült és sírt, majd az apja megkérdezte, miért sír. Azt felelte: „Tórát akarok tanulni!” Az apja ezt mondta neki: „Ne aggódj! Megházasodsz, lesznek gyerekeid és ők fognak tanulni.” Elázár ezzel a válasszal nem volt megelégedve és tovább sírt, amíg az Örökkévaló elvezette egy tanárhoz, aki képes volt az ő szerényebb képessége számára is „megnyitni a Tórát”. Hány olyan van közöttünk, aki sír, hogy megértse az Örökkévalót? Talán panaszkodunk emiatt vagy imádkozunk ezért... de hányan sírunk? Amikor az ember sír, az nemcsak az érzés kifejezése, hanem a megértés utáni vágyé is. Az Örökkévaló azt mondja, a Tóra a szívedben van és a szavaidban. De hogy lehet a szívedben, ha tanulnom kell ahhoz, hogy tudjam? Rabbi Mose Chájim Luzzatto a Meszilát Jesárim (Egyenesek Ösvénye) című személyiségfejlesztő és spiritualitásébresztő művének a bevezetőjében azt mondja, hogy a könyv semmilyen új dolgot nem tanít. Mégis a könyv tele van az emberi személyiség és a lélek belső működésének bámulatos vizsgálatával. Úgy tűnik, hogy az igazi spirituális tudás valahogy el van rejtve bennünk. Amikor tanulunk, akkor ezt hozzuk a felszínre. A Midrás az mondja, hogy Ábrahám annyira kívánta a spirituális tudást, hogy az Örökkévaló megnyitotta a veséit és ömlött belőle a bölcsesség folyója. Ha ezt nem szó szerint értjük, a Midrás azt mondja, hogy a bölcsesség folyója valamilyen módon a természetes létünk része – de nem könnyű megindítani. A Talmud szerint, amikor az anyaméhben vagyunk, jön egy angyal és megtanítja nekünk az egész Tórát. Később, születésünk pillanatában, az angyal megérint minket az orrunk alatt és az egészet elrejteti. Tehát a bölcsesség bennünk van elrejtve, melyet a tanulás által tudunk a felszínre hozni.

Minden dolognak, amit a fizikai világban érzékelünk, megtalálhatjuk a tükörképét a spirituális világban is. Az entrópiáról például a termodinamika második főtétele szól: minden magára hagyott rendszer hőmérsékleti különbségei kiegyenlítődnek – ezt nevezzük úgy, hogy az entrópia növekszik. Minden rendezett, különválasztott dolog összekeveredik, ha magára hagyják, a világ önmagától, külső beavatkozás nélkül a rendezetlenség, a káosz felé halad. Ezek alapján csak idő kérdése, hogy végül minden magára hagyott dolog előbb-utóbb darabjaira essen, és így megszűnjön létezni. A létezés csak addig tart, amíg van valami erő, ami létezésben tartja. Már maga a tény is,

hogy élünk, meglehetősen rendellenes. A természetben megtalálható állandó, nyugalomban lévő dolgok (kövek, hegyek) nem élnek. Mi, emberek sem élnénk, ha nem jutnánk oxigénhez. Minden pillanatban lélegeznünk kell, azaz beleavatkozni a rendbe, ha életben akarunk maradni. Táplálékra és anyagcserére van szükségünk a folyamatos létfenntartáshoz. Testünket a gravitáció a Föld felé vonzza – a mi erőnkre van szükség ahhoz, hogy egyáltalán egyhelyben állni vagy akár csak ülni tudjunk. Folyamatosan, minden pillanatban étellel töltjük meg azt a milliárdnyi élettelen részecskét, amit a testünknek nevezünk. A mi életünk nem a pusztaságról szól. Testünk, lelkünk úgy dönt, azt választja, hogy élni akar. Az élet: választás. Ahogyan a hetiszakaszunkban olvassuk: „válaszd az életet azért, hogy élhess” Az emberi elme egy kerthez hasonlítható. A kertben csak olyan növény terem meg, amilyen magot elültettek benne. Ha viszont egyáltalán nem vetik be, akkor a gaz fogja ellepni. Ugyanígy működik az ember: pozitív, építő gondolatok nélkül a negatív gondolkodás felé húzza a természete – a „passzív középút” nem létezik. Nekünk, embereknek nem természetes állapot a spirituális ébredés. Magunknak kell megtenni az erőfeszítést. Választanunk kell az életet. Erről szól a Ros Hásáná időszaka. Legtöbbünk egész évben aludt. A sófár hangja számunkra egy ébresztőóra, ami az életre, a cselekvésre hív, ösztönöz – hogy valójában élhessünk.

„És Mózes ment...” A szöveg nem jelöli meg pontosan, hogy hova ment Mózes. A Targum Jonátán (a Tóra egy arameus fordítása, melyet a tanaita Rabbi Jonátán ben Uziel írt) így ír erről: „Mózes a Bét Hámidrásba, a tanházba ment.” (Nyilvánvalóan feltételezhetjük, hogy ha valahova ment Mózes, akkor az a kedvenc helye volt – a Bét Hámidrás.) Miért ment oda most? Mózes így kezdi a beszédét (31:2): „Százhusz esztendő vagyok ma; már nem tudok kimenni és visszajönni.” Lehetséges – kérdezi Rási –, hogy Mózes nem tudott már „kimenni és visszajönni” – azaz veszített erejéből és vitalitásából? Az lehetetlen! A Tóra azt írja (34:5-7): „És meghalt ott Mózes, az Úrnak szolgálója a Moáb földjén. Mózes pedig száz és húszesztendő volt, mikor meghalt; nem homályosodott meg az ő szeme, sem el nem fogyatkozott az ő ereje.” Rási így válaszol: „azt, hogy „kimenni és visszajönni” nem fizikai értelemben kell érteni, hanem inkább úgy, „hogy a tudás és a bölcsesség forrása távol maradt tőle a halála napján”, tehát nem tudott „kimenni és visszajönni” a Bölcsesség kapuján át.” Mózes ezért elment a Bét Hámidrásba tanulni, hogy folytassa a tóratanulást egészen a halála pillanatáig. (Lév Szimchá) Ebből megtanulhatunk egy fontos dolgot: néha az Örökkévalónak tett szolgálataink „mennek” – úgy érezzük kielégítetnek és feltöltetnek. Néha pedig nem. Néha úgy tűnik, hogy a dolgok nem „mennek”, éppen a lehető legrosszabb pillanatban. Egy példa erre. Azt mondják, hogy egy vőlegény az esküvője napján olyan, mint egy király – bármit kér az Örökkévalótól, megkapja. Emlékszem, hogy nagyon éber voltam vőlegényként. Korán felkeltem, hogy Zsoltárokat mondjak a reggeli imádkozás előtt, és az egész napot az imádkozásnak és az inspirációnak akartam szentelni. Egy szónak is száz a vége: nem „ment”. Nem éreztem úgy az imáimat, ahogyan szerettem volna. Nem volt bennük inspiráció. És bármit tettem, nem segített. Ez gyakran megtörténhet valakivel a nagyünnepek során is. Néha a bőséges előkészületek ellenére is azt érezhetik az imádkozók, hogy nincs meg az „érzés”, amit várnak. Mindez nagyon kiábrándító lehet, főleg egy olyan ember számára, aki sok időt és energiát fektetett bele abba, hogy felkészüljön az imáira. Hogyan viszonyuljunk ahhoz, amikor ez történik? Dobjuk be a törülközőt, és adjuk fel? Jól ismert, hogy egy cádik, egy igaz ember számára a halála napja egy igen emelkedett időpont. A Szent Zóhár hosszasan tárgyalja azt a misztikus napot, amikor szerzője, Rabbi Simon bár Jocháj meghalt. Képzelnék el azt az iróniát, hogy Mózes előtt azon a napon, amikor el kell hagynia ezt a világot, becsapják a Bölcsesség Kapuit. Hogyan reagált Mózes? Elment a Bét Hámidrásba. Ez olyan, mint ha azt mondanánk: „Mivel most úgy érzem, hogy képtelen vagyok az Örökkévalót szolgálni – Tórát tanulni és kapcsolatba lépni az Örökkévalóval – abban az emelkedett állapotban, melyhez hozzá vagyok szokva, elmegyek a Bét Hámidrásba, és Tórát fogok tanulni, mint egy egyszerű zsidó.” Semmi csüggedés. Semmi levertség. Csak az egyszerű felismerése annak, hogy „nem rajtam múlik.” Egy embertől nem lehet többet kérni, mint azt, hogy a lehető legjobbat tegye abban a pillanatban, amely megadatott neki. Ha azt a pillanatot úgy kell eltölteni, hogy az Örökkévalót az inspiráció és a buzgalom mély érzéseivel szolgálja, nagyszerű. Ha úgy kell eltölteni, hogy az Örökkévalót egyszerűen úgy szolgálja, hogy elmondja az ima vagy a Tóra szavait a lehető legnagyobb összpontosítással, amit csak össze tud gyűjteni – akkor legyen így. Az inspiráció hiánya nem kifogás arra, hogy szolgáljuk az Örökkévalót. Legendás az a buzgalom, mellyel a szent cádik, a berdicsevi Rabbi Lévi Jichák szolgálta az Örökkévalót. Azt mondják, hogy Rabbi Lévi Jichák soha nem tudott elaludni a Szombat kimenetele után attól az izgalomtól, hogy vasárnap reggel felteheti ismét a tfilint, miután szombaton nem tette fel. Szukot első éjszakáján egész éjjel arra várakozott, hogy reggel teljesíthesse az etrog és a luláv micváját. És amikor felkelt a reggeli nap, elővette az etrogját és a lulávját, és csókolgatta azokat nagy szeretetében. Azt is mondják, hogy egyszer, amikor nagy izgatottság állapotában volt, elért az árbá minimhez (hogy kézbe vegye Szukotkor a „négy fajtát”, a négy fajta növényt: etrog, luláv, hādász, árává), és véletlenül elfelejtette kinyitni a szobája ajtaját, és egyenesen az üvegen keresztül nyúlt be értük... Kevésbé ismert az az egyéves időszak, mely alatt Rabbi Lévi Jichák spirituális emelkedettsége távol maradt. Ennek ellenére ez év alatt úgy szolgálta az Örökkévalót, mint egy egyszerű zsidó, imádkozással és tóratanulással, képességei legjavával. Ez egy niszájon, egy próba volt. Az, ahogy Rabbi Lévi Jichák az Örökkévalót szolgálta, függött az áhítat és inspiráció érzéseitől, melyekhez hozzászokott? Soha nem szabad függeni. Néha ezek a dolgok túl vannak azon, amire hatással tudunk lenni. Követnünk kell Mózes példáját, melyet megmutatott a számunkra azon a napon, amikor elhagyta ezt a világot. A lehető legjobbat kell tennünk minden egyes pillanatban, és minden napba bele kell illesztenünk az imádkozást és a tanulást. Találkozunk a Bét Hámidrásban...

HIREK A VILAGBOL

<p>Közlemény a Horthy-megemlékezés kapcsán. https://mazsihisz.hu/mazsihisz/kozlemenyek/kozlemeny-a-horthy-megemlekezes-kapcsan</p>
<p>Ötvenegy éve történt a tragikus terrorcselekmény a müncheni olimpián. https://bzsh.hu/2023/09/05/otvenegyve-tortent-a-tragikus-terrorcselekmeny-a-muncheni-olimpian/</p>
<p>Az öntözés-fejlesztésről, oktatási és tudományos partnerségről, valamint hosszú távú agrár együttműködésekéről egyeztetett Nagy István agrárminiszter Avi Dichterrel, Izrael mezőgazdasági és vidékfejlesztési tárcavezetőjével. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/strategiai-partnerseg-elott-all-magyarorszag-es-izrael-a-mezogazdasag-teren</p>
<p>A közvélekedéssel szemben a holokauszt a szocializmus korai éveiben sem számított tabunak a képzőművészetben. https://akibic.hu/2023/09/07/megrendelt-emlekezet-magyar-kiallitasok-auschwitzban/</p>
<p>Abbász: A holokausztot nem az antiszemitizmus fűtötte, Hitler a pénzügyleteik miatt gyűlölte a zsidókat. https://ujkelet.live/2023/09/07/abbasz-a-holokausztot-nem-az-antiszemitizmus-futotte-hitler-a-penzugyleik-miatt-gyulolte-a-zsidokat/</p>
<p>Status quo vagy vallási kényszer? https://izraelinfo.com/2023/09/07/status-quo-vagy-vallasi-kenyszer/</p>
<p>Ki akart ugrani az emeletről egy izraeli férfi, egy miniszter lebeszélte róla. https://telex.hu/kulfold/2023/09/06/izrael-ongyilkos-lebeszel-miniszter?ct=t%</p>
<p>Újabb telepeket legalizál Izrael. https://www.trt.net.tr/magyar/nagyvilag/2023/09/07/ujabb-telepeket-legalizal-izrael-2034267</p>
<p>Borotvaéles római kardokat találtak egy izraeli barlangban. https://qubit.hu/2023/09/07/borotvaeles-romai-kardokat-talaltak-egy-izraeli-barlangban?ct=t</p>
<p>A Moszad volt vezetője az apartheidhez hasonlította Ciszjordánia megszállását. https://hvg.hu/vilag/20230907_A_Moszad_volt_vezetoje_az_apartheidhez_hasonlitotta_Ciszjordania_megszallasat</p>
<p>Zsidómentő rendőrkapitánynak állítottak emléket Pesterzsébeten. https://bzsh.hu/2023/09/06/zsidomento-rendorkapitanynak-allitottak-emleket-pesterzsebeten/</p>
<p>Varázslat a cselló nagymesterétől a Frankelben. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kultura/varazslat-a-csello-nagymesteretol-a-frankelben</p>
<p>Izrael magyarországi nagykövetsége rövid és velős nyilatkozattal reagált a minapi kenderesi megemlékezésre, amelyen Lázár János miniszter Horthy Miklós tevékenységét méltatta. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-nagykovetsege-horthyrol-tettei-tragediat-hoztak-a-magyar-nepre</p>
<p>Már csak pár nap van hátra a zsidó közösség legnagyobb éves találkozásáig, a Judafestig! https://akibic.hu/2023/09/07/vasarnap-judafest-egy-hatalmas-piknik-a-varos-kozepen/</p>
<p>„Itt egy apartheid állam van” – mondta a Moszad volt főnöke. https://ujkelet.live/2023/09/07/itt-egy-apartheid-allam-van-mondta-a-moszad-volt-fonoke/</p>
<p>Az izraeli Rafael rendszerét választották a brit harckocsik védelmére. https://izraelinfo.com/2023/09/05/a-brit-harckocsik-vedelmere-az-izraeli-rafael-rendszeret-valasztottak/</p>
<p>Vádat emeltek egy 98 éves egykori náci lágerőr ellen Németországban. https://nepszava.hu/3207356_nemetorszag-nacizmus-tomeggyilkossag-vademeles</p>
<p>Izrael nagykövetséget nyitott Bahreinben. https://www.portfolio.hu/global/20230904/izrael-nagykovetseget-nyitott-bahreinben-637689?ct=t</p>
<p>Római kolostorok nyújtottak menedéket üldözött zsidóknak a második világháború alatt. https://www.magyarhirlap.hu/kronika/20230907-romai-kolostorok-nyujtottak-menedeket-uldozott-zsidoknak-a-masodik-vilaghaboru-alatt</p>
<p>Új tájékoztató táblát helyeztek el a Kozma utcai temetőben. https://bzsh.hu/2023/09/06/uj-tajekoztato-tablat-helyeztek-el-a-kozma-utcai-temetoben/</p>
<p>A Mazsihisz aggodalommal figyeli a Kóvér-beszéd visszhangját. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/a-mazsihisz-aggodalommal-figyeli-a-kover-beszed-visszhangjat</p>
<p>Izraeli tudósok megtermékenyített petesejt nélkül, szintetikus embriómodellt állítottak elő. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izraeli-tudosok-szintetikus-embriot-keszitetek-megtermekenyitett-petesejt-nelkul</p>
<p>David Pressman az országos főrabbi, Frölich Róbert Horthy-val kapcsolatos Facebook-bejegyzését megerősítve szólalt meg az ügyben. https://akibic.hu/2023/09/07/aggasztja-az-amerikai-nagykovetet-lazar-janos-horthy-kijelentese/</p>
<p>Kortárs zsidó kulturális fesztivállal vette kezdetét a Zsidó Budapest 150 Éve programsorozat, amely az elkövetkezendő hét hónapon keresztül zajlik Erzsébetváros szívében. https://akibic.hu/2023/09/04/budapest-tortenete-elkepzeltetetlen-a-zsidok-által-hozzaadott-ertekek-nelkul/</p>

Goldknopf fenyegetése: Besorozási törvény nélkül nem lesz kormány. <https://ujkelet.live/2023/09/07/goldknopf-fenyegetese-besorozasi-torveny-nelkul-nem-lesz-kormany/>

A Weizmannból jelentjük: Izraeli tudósok szintetikus embriót készítettek megtermékenyített petesejt nélkül. <https://izraelinfo.com/2023/09/07/a-weizmannbol-jelentjuk-izraeli-tudosok-szintetikus-embriot-keszitettek-megtermekenytett-petesejt-nelkul/>

Mit jelent Darth Vader páncélján a titkos felirat, és miért pont héberül van? <https://telex.hu/eszkombajn/2023/09/07/mit-jelent-darth-vader-panceljan-a-titkos-felirat-es-miert-pont-heberul-van?ct=t%28>